

Bp. IX., Belső-Ferencváros – IMRE u. 2.

cím	Imre u. 2.	hrsz.:	37045
		tömb	110
tervező építész	-		
építési kor	XIX. sz. dereka		
építészeti stílus	későklasszicista, kissé átalakított		
szintszám	P+F+T		
épülethasználat	É oldal: lakóház; D-i oldal: vendéglő		
tulajdonos	magán		
egyéb védettség	a világörökség műemléki jelentőségű területe műemléki környezetének része		
megjegyzés	az Aldunásor és környéke eredeti halászmesterségének utolsó fennmaradt emléke		
pótlapok	7		

VÁROSKÉPI ÉRTÉKELÉS:

Az alacsony épület természetesen törést jelent a nagyobb házak között, ezt azonban teljesen indokolja kultúrtörténeti/várostörténeti jelentősége, amelyet a felirat bárki számára jól értelmez. Egyéni értékei egy hiteles helyreállítást (legutolsó történeti állapot, kb. XX. sz. eleje) feltétlenül indokolnak, hiszen a nagyváros kevés megmaradt értékes földszintes épülete feltétlenül korának tanujaként tartandó fenn.

ÉPÍTÉSZETI LEÍRÁS:

Középső kapuáthajtós szimmetrikus földszintes lakóház, jobb és bal oldalán az utcai homlokzaton 3-3 nyílástengellyel. Bal oldalon 2 kirakat közötti üzletbejárat, redőny-szekrényeken eredeti táblázatos külső faszerkezet, a bejárati ajtó újabb. Jobb oldalon 2 ablak között újabb, lépcsős feljártú ajtó, mindhármon új rács. Mind a 6 nyílás felett markáns szemöldökpárkány, az oldalsó vakolatkeretezés hiányzik, valószínűleg egy újravakolás során leverték. Egyik nyílás sem tölti ki a falnyílás méretét (ld. történeti leírás). A kapualj szép sima-tagozatos keretezése a későklasszicizmus/koraeklektika korára vall, szemöldökpárkánya a feliratnak helyet biztosító keretezett felmagasításon ül. Egyszerű hengeres, lapos tetejű kerékvető. Jellegtelen, kis párkány, talán itt is elveszett egy alsó tagozat.

A homlokzat alján csúnya, festett téglalábazat, az épülettől idegen: levakolandó és középdrapp színre festendő. A Duna túlsó oldaláról is látható fehér homlokzat bal üzleti felét minden városépítészeti előírást megszegő módon kanári-sárga színre festették, a nyílászárók, vasredőnyök pirosak, a szemöldökök sötétbarnák. A bejárati nagykapu lambériás, igénytelen új szerkezet. A nyílászárók között hirdetőtáblák. Fröcskölt diszperziós festés, piszkos hatást keltő pókháló-foltokkal.

BELSŐ ÉRTÉKEK:

Az étterem jóvoltából a belső értékek szinte hiánytalanul megtekinthetők: a pince donga-botozatú terei, a pincelejárát és a padlásfeljártat eredeti lépcsői, hatalmas padlástér az udvar felé felnyíló ablaksorral, füstölő-mászókémény, szabad fedélszék. Fontos „belső érték” – amíg megvan – az utolsó halász felesége, aki az udvari oldalszárnyban lakik és a ház tulajdonosa.

ÉPÍTÉSTÖRTÉNET, TÖRTÉNETI JELENTŐSÉG:

Az eredetileg tömbosztással létrehozott kis mellékutcában épült földszintes halász-ház fennmaradása különös és szerencsés véletlen. Városképi jelentőségre a Nagycsarnok építésével kapcsolatos bontások emelték, ekkor került egy szűk utcából a mai napig magára találni nem tudó városi térre és vált egyben a Duna-parti panoráma részévé.

A XIX. sz. dereka körül épült L-alakú lakóház pincéje akár korábbi (XVIII. sz.-i) is lehet. Homlokzatának részletei a XIX. sz. különböző évtizedeire vallanak (kerékvető és bejárat: a század első fele; ablakkeretezés, bejárati szemöldökpárkány: 1860-80 körül). Az udvar hátsó két ablakának osztása jellegzetesen klasszicista (1 üvegtáblás felső szárnyak, három üvegtáblás alsó szárnyak). A mai éttermi hasznosítást is lehetővé tevő nagy padlást – az ácsszerkezet tanúsága szerint – a XIX. sz. vége felé építették a korábbi kis házra. Ekkor térdfallal felmagasítják az utcai homlokzatot, és elvész a széles kiülésű, klasszicista párkány. Az utcai ablakok magasított keretezése a belső boltozat miatti alacsonyabb ablakot kívánta a magasabb homlokzathoz

igazítani, amit eredetileg az udvarban hátul megmaradt rendszerű ablak felső szárnyának zsaluval való helyettesítése fedett el (szokásos megoldás a korban).

A magas padlás hálózárításra vagy/és halszárításra szolgálhatott. Az udvar felé ablaksorral is megemelték a jobb átszellőzés érdekében. A padlásablakok sora – deszkatáblával csukható eredeti állapotban – az udvari oldalszárny egy része fölé is átfordul.

Utcai homlokzata bal felén a századforduló táján üzletet alakítottak ki, melynek eredeti nyílászárói is részben fennállnak még.

Az épület a Duna-parti Budapest vízi életének hiteles tanuja, feltétlenül megőrzésre és teljes helyreállításra érdemes. Jelenlegi éttermi funkciója jól tudná a kulturális-történeti értéket a jelenleginél sokkal magasabb szinten is hordozni. A mai üzlet helyén, vagy esetleg a kapualjban kiállítás a hajómolnárak, halászok Budapestjéről, halpiacról, dunai uszodákról, stb.

A kapu felett érintetlenül fennmaradt felirat: „Fanda Ferencz halász m.” az utcán járónak is emlékezetébe idézi a Szabadsajtó utcai aluljáróban látható (itt is mellékelt: pótlap 6) egykori Hal-teret ábrázoló Klösz-fotót, ahol szinte valamennyi árus sátrán a Fanda név szerepel – épületünk ennek a nagy halászdinasztiának egyik tagjáé volt. A felirat maga is unikum a mai Budapesten (valószínűleg spiáter-öntvényből készült betűk).

A kapu fölött érintetlenül fennmaradt felirat unikális értékű Budapesten; az épület a Duna-parti vízi élet hiteles tanuja

Eredeti – mintegy 150 éves(!) – lépcsők a pince és a padlás felé

Bp. IX., Belső-Ferencváros – IMRE u. 2.

A dongaboltozatú pince akár a XVIII. sz.-ban is épülhetett

Bp. IX., Belső-Ferencváros – IMRE u. 2.

Az étterem jóvoltából a belső értékek szinte hiánytalanul érvényesülnek és megtekinthetők; az udvar felé felnyíló ablaksorú tetőteret háló- és halszáritásra használták

Halácsy Sándor 1873. évi térképén a ház még a szűk utcára néz, ekkor az épületek döntő többsége e térségben földszintes

A feltehetően dalmáciai eredetű Fanda-család tagjai uralják a halpiacot (Klősz György felvétele) - a ponyvák nagy részén „Fanda”-felirat)

Halárusok a XIX. sz. végi Pesten (Klősz György felvétele)